

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Макогон Ю. В. Шляхи підвищення інвестиційної привабливості периферійних територій Сходу України / Ю.В. Макогон // Електронний режим доступу: [http:// old2.niss.gov.ua/articles/1291/](http://old2.niss.gov.ua/articles/1291/)
- [2] Як ОТГ залучити інвестиції? Практичний посібник. - Електронний режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1SYN6IVlphKLZ0P3Lc_rVYbpg-sIff9YK/view?fbclid=IwA_R3hzb0Egbc_luxDa3f8O_wxrWM8g_QQfPQRC_KpRnYxNtt5Hf2XdXXTdE0eM-s
- [3] Міністерство освіти і науки України Технологічні парки. // Електронний режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/innovacijna-diyalnist-ta-transfer-tehnologij/tehnologichni-parki>
- [4] Носова О.В. Інвестиційна привабливість підприємств // Стратегічні пріоритети. — 2007. — № 1(2).— С. 120—126.
- [5] Ромашко О.М., Сопко В.В. Роль інвестиційної діяльності у формуванні прибутку підприємства// Актуальні проблеми економіки. — 2008. — №12(90). — С. 107—112.
- [6] Хаєцька О.П. Шляхи підвищення міжнародної інвестиційної привабливості України/ О. П. Хаєцька// Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. – Вип. №3.- 2020. с. 113-127. Електронний режим доступу: <http://socrates.vsu.org/repository/getfile.php/26517.pdf>
- [7] Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 32, ст.410). Електронний режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5205-17#Text>

Directions for increasing the investment attractiveness of OTG as a factor in the rise of the maritime economyKlysiak Mariia Dmitrievna¹¹Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Mykolayiv, Ukraine

Abstract. The topic is assigned to the current nutritional status of the direct investment adjustment of the OTG in the context of the development of the economy of the sea. At the current stage of development of the light economy and investment, the profitability of the OTG is one of the most important characteristics of the economic need and potential prospects for the development of Ukraine. Recognition of the international investment and the recognition of the international investment efficiency of the OTG no, madly, one of the leading officials, in order to start the efficiency of the OTG, while the efficiency of the cost of the actual

Keywords: direct investment promotion of OTG, innovation-investment complex, state-private partnership, technological parks.

УДК 330.341.1

**КЛАСТЕРИ В ПРОМИСЛОВОСТІ:
ЕТИМОЛОГІЧНІ ВИТОКИ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ****Парсяк В.Н.¹, Жукова О.Ю.², Ващиленко А.М.³**

¹доктор економічних наук, професор кафедри інтелектуальної цифрової економіки
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв Україна,
volodymyr.parsyak@nuos.edu.ua

²кандидат економічних наук, доцент кафедри інтелектуальної цифрової економіки
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, Виконавчий директор
Морського кластеру України, Україна, Миколаїв
eyzhukova@gmail.com

³Голова ради Всеукраїнського громадського об'єднання «Українська Асоціація Центрів
Підтримки Бізнесу», голова наглядової ради Морського Кластеру України, Україна, Миколаїв
artem.biz.mk@gmail.com

Анотація. Доповідь присвячена висвітленню поглядів авторів на економічну природу терміну «кластер». Він набув широкого поширення в контенті, присвяченому пошуку ефективних інструментів піднесення прибережних регіонів. І не лише в Україні, але й і цілому світі. Від так виникла потреба узагальнити чисельні пропозиції колег-науковців та запропонувати власну.

Ключові слова: економіка, економіка моря, регіональний розвиток, кластер, конкурентна спроможність, економічна ефективність.

Вступна частина. Тема індустріальних кластерів завжди захоплювала і продовжує цікавити дослідників. Не оминули її своєю увагою й автори цієї доповіді [1, 2]. Для когось з них кластер – невідривний елемент чинного економіко-правового ландшафту. Тому, оглядаючи та оцінюючи його, вони вдаються до систематизації накопиченого досвіду, формулюють практичні рекомендації для підприємств-новачків, демонструють зразки розбудови законодавчих підвалин запровадження кластерного підходу.

Інші, приділяючи належну увагу утворювальному потенціалу кластерів, констатують, що вітчизняна сьогоденність далека від ідеалу, і пояснюють це відсутністю інституціонального підґрунтя і виваженої державної політики. На відміну, скажімо, від країн Європейського Союзу. Знаходяться і такі, хто дорікає представникам бізнесу (власникам, менеджменту), оскільки, на їхню думку, вони мали б виказувати максимальну зацікавленість у зростанні ефективності започаткованої справи завдяки застосуванню прогресивних форм підкріплення корпоративних потенціалів. І кластери тут стають в пригоді. За браком часу, оминемо стороною дискусію з шановними попередниками та продемонструємо результати наших розвідок щодо сутнісного змісту кластерів. Прагнучи дістатися поставленої мети, ми звернулися до тлумачних словників, які вважаємо справжніми концентраторами людської мудрості. Посилена увага до них обумовлена тим, що цей різновид глосаріїв визначає лексико-фразеологічний склад мови, пояснює значення, граматичні та стилістичні особливості уживання тих чи інших слів. Крім тлумачення, власне, вони містять також цілу череду контекстних ілюстрацій.

Cambridge Advanced Learner's Dictionary пропонує відразу декілька версій, в залежності від того, про яку частину мови йдеться [3]:

1. Іменник – «група з подібних, близьких один до одного об'єктів (осіб, речей), оточують кого-небудь або що-небудь». Для ілюстрації згадують, зокрема, «кластер галактик, кластер шанувальників особистості (кіноактора, політичного діяча, спортсмена), кластер високотехнологічних підприємств у спеціальній економічній зоні (наприклад, **ROTTERDAM HARBOUR, CEDAR CROSSING INDUSTRIAL PARK, YANBU INDUSTRIAL CITY**), кластер комп'ютерів, з'єднаних разом, щоб працювати як один потужний обчислювальний центр». Далі, у тезаурусі вміщені синоніми слова: ансамбль, покоління, підгрупа, збірка, набір даних, антологія і, як це не дивно, – сніп.

2. Дієслово – «об'єднання, групування подібних речей навколо кого-небудь або чого-небудь, вчинення спільних дій в межах невеликої площі, серед малої групи людей». Скажімо, онуки оточують бабусю, щоб послухати казку перед тим, як лягти спати; студенти збираються біля дошки об'яв деканату, щоб ознайомитися з рейтинговими списками.

Longman Dictionary of Contemporary English [4] зосереджується на важливій деталі: група *однорідних* речей, дуже наближених одне до одного (кластер подвірних сільськогосподарських будівель або викладачів провінційних шкіл, які допомагають один одному втілювати у життя навчальну програму. В останньому випадку пропонується застосовувати словосполучення «кооперативний кластер». Ми також мали нагоду висловлюватись з цього зовсім не випадкового уточнення [5]. Автори Oxford Dictionary of English притримуються гіпотези, що слово «кластер» перегукується зі староанглійським «згусток» (крові чи листя, яке опало) [6]. Отже, з'ясовано: «cluster» на мові походження має значення «скупчення», «об'єднання».

Академічний тлумачний словник української мови:

а) б'єднання (іменник) – ціле, що склалося на основі з'єднання, поєднання чого-небудь. Організація людей на основі спільності мети, завдань [7, с. 494]. Констатуємо гармонію поглядів з розробниками Господарського кодексу України [8];

б) скупчення (іменник) – велика кількість зібраних, зосереджених в одному місці людей, предметів і так інше [9, с. 497] (навіть натяку на непорушність лав та підпорядкованість одній волі та висока кореляція з дефініціями англійських колег). Якщо ж до переліку об'єктів скупчення додати підприємства зі споріднених ланцюгом створення вартості, то впритул наближаємося до істини;

об'єднання (дієслово) – з'єднувати в одне ціле; робити єдиним, *подібним, схожим (за певними спільними ознаками); споріднювати*, сполучати між собою і (увага!) *згуртовувати, єднати на фундаменті одностайності щодо мети, поглядів, інтересів [10]*.

Очевидно, що змістовне навантаження цих слів має різні відлиски. Скупчення це щось невпорядковане, нагромадження чогось, що діє на власний розсуд. Об'єднання ж викликає уявлення про організовану та керовану систему. Таким чином, сутнісний зміст терміну визначається обставинами вживання, природою інтегрованих об'єктів і завданнями, які постали перед розвідниками того чи іншого процесу або явища.

Остаточно розставити крапки над «і» допомагає М.Ю. Портер. Саме його – професора Гарвардської школи бізнесу, почесного доктора Стокгольмської школи економіки вважають одним з засновників сучасної теорії менеджменту та особою, яка вперше привернула увагу до кластерів, як інструменту посилення конкурентної спроможності бізнесу. Проілюструємо його бачення [11] прикладами сьогоденного життя миколаївської громади:

1. Кластери – географічні скупчення фірм у певній галузі. Наприклад, суднобудівних підприємств, інжинірингових бюро, транспортно-логістичних хабів, судноплавних компаній, ферм з вирощування риби та морепродуктів.

2. Кластери, які охоплюють на додаток низку підприємств споріднених галузей та інших суб'єктів, здатних посилити конкурентну спроможність першої групи, надати нових імпульсів розвитку регіонів. Наприклад, постачальників специфічних матеріалів, комплектуючих виробів, надавачів послуг (з монтажу двигунів, кабелів та електричного устаткування).

3. Кластери з участю маркетингових посередників та кінцевих споживачів продукції. Скажімо, підприємств офшорної індустрії: нафто- та газовидобувних платформ, морських вітрових парків, фірм, які їх будують та обслуговують.

Кластери, до яких залучені розробники технологій (науково-дослідні центри), агенції із нагляду за дотриманням стандартів (класифікаційні товариства), продуценти освітніх програм: університети (навчання майбутніх співробітників відповідних підприємств, підвищення кваліфікації персоналу, вже залученого до роботи); коледжі (допомога в опануванні робітничих професій). В Миколаєві це – Національний університет кораблебудування, Миколаївський політехнічний коледж, Вище професійне училище суднобудування, Миколаївський професійний суднобудівний ліцей та низка інших.

5. Кластери, в піднесені яких зацікавлені уряди та органи місцевого самоврядування. Їх приваблює нарощування експорту продукції, виготовленої підприємствами-учасниками, перспективи створення нових робочих місць, посилення економічної потужності й привабливості регіону для місцевих мешканців або трудових мігрантів.

Відповідь на питання, яке з них є найкращим, потрібно шукати в площині посилення ринкових позицій кожного із тих, хто перебуває у скупченні або знайшов для себе плюси, пов'язані з приєднанням до нього.

Висновки. 1. Проведене під етимологічним кутом зору дослідження змісту терміну «кластер» доводить, що застосування кластерних технологій в промисловості не супроводжується виникненням загроз втрати правовій або економічній незалежності суб'єктів господарювання. 2. За умов ретельного узгодження сторонами положень установчих документів, обрання в органи управління компетентних та авторитетних осіб, запровадження ретельного

контролю за їх діяльністю, кластери здатні сприяти виникненню синергетичного ефекту, в якому зацікавлені усі та кожен його учасник.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Жукова О.Ю., Парсяк В.Н., Жуков Ю.Д. Інноваційний аутсорсинг в управлінні мультисервісним інжиніринговим підприємством. Херсон: Олді-плюс. 2017. 248 с.
- [2] Парсяк В.Н., Жукова О.Ю. Економіко-правові обриси кластера суднобудівних підприємств Миколаївщини. Причорноморські економічні студії. 2020. Вип. 52., частина 2, с. 73-81.
- [3] Cambridge Dictionary. Cluster. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/cluster>
- [4] Longman. Cluster. (2019). URL: <https://www.ldoceonline.com/dictionary/cluster>
- [5] Parsyak V., Zhukova O. Alternative strategies for construction of the organizational structure of management of the marine industry cluster in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Vol. 4. №. 5. С. 110-120.
- [6] Lexico Dictionary. Oxford. Cluster. URL: <https://www.lexico.com/en/definition/cluster>
- [7] Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І.К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1970-1980., Том 5, 1974, с. 494. URL: <http://sum.in.ua/s/ob.jednannja>
- [8] Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#n911>
- [9] Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1970-1980. Том 9, 1978, с. 337. URL: <http://sum.in.ua/s/skupchennja>; <http://sum.in.ua/s/ob.jednannja>
- [10] Словник української мови. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D0%BE%D0%B%27%D1%94%D0%B4%D0%BD%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8>
- [11] Porter M. Clusters and the New Economics of Competition, *Harvard Business Review*, November 1, 1998. URL: <https://hbr.org/1998/11/clusters-and-the-new-economics-of-competition>

Clusters in industry: etymological origins and economic content

Volodymyr Parsyak¹, Olena Zhukova², Artem Vashchylenko³

¹⁻²Admiral Makarov National University of Shipbuilding,

³Ukrainian Association of Business Support Centers,
Maritime cluster of Ukraine

Abstract. The report is devoted to the authors' views on the economic nature of the term "cluster". It has become widespread in the content of finding effective tools for the uplift of coastal regions. And not only in Ukraine, but also in the whole world. Hence the need to summarize the numerous proposals of fellow scientists and offer your own.

Key words: economy, sea economy, regional development, cluster, competitiveness, economic efficiency.

УДК 338.2

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ ОЩАДЛИВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ЛОГІСТИЦІ

Пулянович О.В.¹, Година О.В.²

¹кандидат економічних наук, доцент Херсонської філії Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова м. Херсон, Україна

lenapul@ukr.net

²старший викладач Херсонської філії Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова м. Херсон, Україна

grifon1972@ukr.net